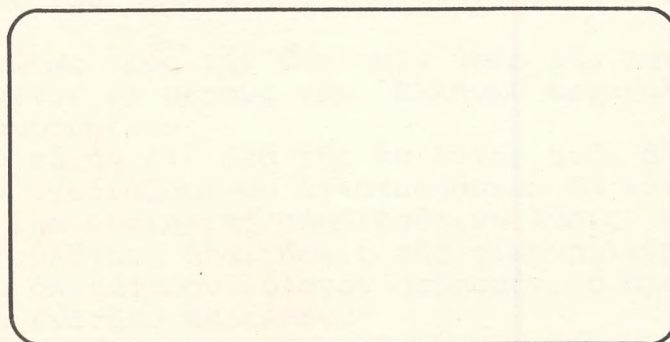


ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 10, ΑΘΗΝΑΙ 134, ΤΗΛ. 622 - 535



ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΥΛΟ

Τό 15ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινῶν Σπουδῶν, πού συνήλθε στήν Ἀθήνα τόν περασμένο Ὀκτώβριο, στό τέλος τῶν ἐργασιῶν του ἐξέδωσε τό παρακάτω ψήφισμα γιά τήν Πύλο:

" Τό 15ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινῶν Σπουδῶν λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τό γεγονός ὅτι ὁ τόπος τῆς Πύλου, ἕνας τόπος ἐξαιρετικῆς φυσικῆς ὁμορφιάς, εἶναι συγχρόνως ἕνας ἀπό τούς μεστότερους σέ ἱστορικό περιεχόμενο χώρους τῆς Εὐρώπης, συνδεόμενος μέ ἱστορικά γεγονότα ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἀπό τήν προϊστορική ἐποχή μέχρι τόν 19ο αἰῶνα, καί εἶναι ἐπί πλέον προικισμένος μέ πολυάριθμα ἀρχαιολογικά μνημεῖα, ἀνάμεσα στά ὁποῖα συγκαταλέγονται τρία μεσαιωνικά φρούρια, συντάσσεται μέ τήν ὁμόφωνη γνώμη τῶν συναδέλφων του Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων καί ἐκφράζει τήν ἐπιθυμία νά μή ἐγκατασταθοῦν ναυπηγεῖα ἢ ἄλλα ἐργοστάσια στήν περιοχή. Τό Συνέδριο παρακαλεῖ θερμά τήν Ἑλληνικήν Κυβέρνησιν νά ἐπανεξετάσῃ τό πρόγραμμα αὐτό καί νά μελετήσῃ τίς ἐναλλακτικές λύσεις πού ἔχουν προταθῇ ὥστε νά καταστή δυνατόν αὐτός ὁ μοναδικός ἱστορικός τόπος νά διατηρήσῃ τόν ἀρχικό του χαρακτήρα καί τό κάλλος του."

Παράλληλα, ἡ Ἀκαδημία Γραμμάτων καί Καλῶν Τεχνῶν τῆς Γαλλίας, ἐξέδωσε κατὰ τήν συνεδρία της τῆς 18ης Ἰουνίου 1976 τό ψήφισμα πού σᾶς παραθέτουμε:

"Θορυβηθεῖσα διὰ τόν κίνδυνον, τόν ὁποῖον ἡ ἀρχαιολογική περιοχή τῆς Πύλου ἐκ τῶν σχεδιαζομένων βιομηχανικῶν καί ναυπηγικῶν ἐγκαταστάσεων,

Συναισθανομένη τήν ἐξαιρετικήν σπουδαιότητα τῆς περιοχῆς αὐτῆς ὡς ζωντανοῦ μάρτυρος τοῦ Ἑλληνικοῦ παρελθόντος, ἀπό τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς καί ἐξῆς,

Συντάσσεται ὁμοφώνως πρὸς τήν ἐκκλησίαν ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῆς Πύλου, ἡ ὁποία διατυπώνεται ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων ἀλλά καί πολλῶν ξένων διανοουμένων

Καί ἐκφράζει τήν εὐχήν ὅτι διὰ τῆς ἐπιλογῆς μιᾶς ἄλλης περιοχῆς πρὸς ἵδρυσιν τῶν σχεδιαζομένων ἐγκαταστάσεων θά καταστή δυνατόν νά ἐξευρεθῇ μία ἱκανοποιητική συμβιβαστική λύσις, ἡ ὁποία νά καλύπτῃ καί τὰς εὐλόγους ἀπαιτήσεις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλά καί τόν ὀχι ὀλιγώτερον εὐλογον σεβασμόν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καθήκον πρὸς ἕνα ἑνδοξον παρελθόν."

Στίς 14 τοῦ περασμένου Δεκέμβρη συζητήθηκε στό Συμβούλιο Ἐπικρατείας ἡ προσφυγή πού μαζί μέ ἄλλους ὁργανισμούς καθώς καί μέ πολλά γνωστά ὀνόματα τῶν γραμμάτων καί τῆς τέχνης ἔκανε ἡ Ἑλληνική Ἐταιρεία ἐνάντια στή σύμβαση γιά τὰ ναυπηγεῖα τῆς Πύλου. Ἐλπίζουμε ὅτι τελικά ὁ καλός δαίμων τῆς Πύλου θά τήν γλυτώσῃ ἀπό τήν καταστροφή.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Στίς 17, 20 καί 25 Σεπτεμβρίου 1976 οἱ συνεργάτες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Κα Καλογεροπούλου, Λαογράφος, Κα Adams, Ἀρχιτέκτων Τοπίου, Κα Γιανναρά, Λαογράφος, ὁ Κορ Καλλιγᾶς, Ἀρχιτέκτων-Πολεο-

δόμος καί ὁ Κος Κάρτας, Ἀρχιτέκτων, ἔδωσαν διαλέξεις στίς ὑπαλλήλους τοῦ Τμήματος Ἀγροτικῆς Οἰκιακῆς Οἰκονομίας τοῦ Ὑπ. Γεωργίας. Οἱ ὁμιλίες ἔγιναν ἀπό τό Ὑπουργεῖο Γεωργίας στά πλαίσια τοῦ προγράμματος μετεκπαιδεύσεως τῶν στελεχῶν του.

Οἱ μετεκπαιδευόμενες, κατὰ τό μεγαλύτερο μέρος ἀπόφοιτες τῆς Χαροκοπείου, ὑπηρετοῦν στίς περιοχές τῆς Β. Ἑλλάδος. Οἱ ὁμιλητές εἶχαν ὑπ' ὄψιν τους αὐτό τό χαρακτηριστικό. Οἱ ὁμιλίες δόθηκαν στό ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.

Ἡ πρώτη ὁμιλήτρια, ἡ Κα Ἑλένη Καλογεροπούλου, ἐργάζεται στό Λαογραφικό Μουσεῖο Μακεδονίας. Τό θέμα της ἦταν " Διατήρηση τῶν παραδοσιακῶν λαϊκῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς Β. Ἑλλάδος ".

Ἡ ὁμιλήτρια, μέ ἄφθονα παραδείγματα, τόνισε ποιά εἶναι τά συγκεκριμένα νέα γνήσια παραδοσιακά στοιχεῖα τῆς Λαϊκῆς Τέχνης τῆς Μακεδονίας καί Θράκης. Ἀναφέρθηκε στούς τρόπους συλλογῆς καί προστασίας ἀντικειμένων τῆς παραδοσιακῆς Τέχνης. Τόνισε στίς ἀκροάτριές της ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος νά καλλιιεργηθεῖ ἀπό τίς νέες γυναῖκες ἡ παράδοση εἶναι τό νά στολίζουν καί νά ντύνουν οἱ ἴδιες τά σπίτια τους μέ τόν παραδοσιακό τρόπο. Καί κατέληξε ὅτι βρίσκεται στή διάθεσή τους γιά τήν ἐπίλυση κάθε προβλήματος πού θά παρουσιάζεται στή δουλειά τους καθώς καί γιά τή συνεργασία τους στήν προστασία τῆς λαϊκῆς τέχνης.

Ἡ Κα Μαρίνα Adams μίλησε μέ θέμα: " Προστασία τοῦ φυσικοῦ Περιβάλλοντος ". Σᾶς παραθέτουμε μερικά ἀποσπάσματα ἀπό τήν ὁμιλία της:

ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Οὐσιαστικά, ὁ ἄνθρωπος δημιούργησε τήν διάσπαση τῆς ἰσορροπίας μέσα στό φυσικό περιβάλλον. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος στήν ἀρχή ἐξουσίαζε ἕναν πολύ μικρό χῶρο, σιγά-σιγά πολλαπλασιάστηκε, αὐξήθηκε, ξαπλώθηκε καί, ἀναγκαστικά, κατέστρεψε. Καί στήν ἀρχή μέν δέν κατέστρεψε καί ζοῦσε παράλληλα μέ τήν φύση, ἀλλά ὅταν πολλαπλασιάστηκε στά νούμερα πού ἔχουμε σήμερα, κατέστρεψε. Καί ἔχουμε φτάσει στό σημεῖο, σέ ὠρισμένες χῶρες, ὠρισμένοι τόποι νά συρματοπλέκονται καί νά εἶναι ἄβατοι. Γι' αὐτό ἔχουμε ἐθνικούς δρυμούς. Στήν Ἀγγλία, 9 μῆνες τό χρόνο οἱ ἐθνικοί δρυμοί εἶναι κλειστοί, δέν μπορεῖ κανεῖς νά πατήσῃ μέσα, διότι εἶναι ὁ μόνος τρόπος νά συντηρηθοῦν, τώρα πού ὁ ἄνθρωπος ἔχει ξαπλωθεῖ τόσο πολύ.

Πρόσθετα, ὁ ἄνθρωπος ἐντάσσει πάρα πολλά στοιχεῖα στό φυσικό περιβάλλον. Δηλαδή δρόμους, βιομηχανικές ἐγκαταστάσεις, ἀγροτικά κτίσματα, κολῶνες τῆς ΔΕΗ, κολῶνες τοῦ ΟΤΕ κ.ἄ. Ὅλα αὐτά εἶναι ἀναγκαῖα πράγματα. Καί δρόμους χρειαζόμαστε καί τηλέφωνα καί ἠλεκτρικό. Ὑπάρχει ὅμως τρόπος νά ἐνταχθοῦν μέ τρόπο τέτοιο πού νά θίγουνε λιγώτερο τό τοπίο. Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα τά σύρματα τῆς ΔΕΗ. Ἐάν αὐτά τά σύρματα τοποθετηθοῦν ἀπό τήν ΔΕΗ πάνω στίς κορυφές ἐνός βουνοῦ, ἢ καί λόφου ἀκόμη, θά φαίνονται ξεκάθαρα στόν ὀρίζοντα. Ἐάν αὐτά τά σύρματα τοποθετηθοῦν κάτω ἀπό τόν ὀρίζοντα καί κάτω ἀπό τά ἀνάγλυφα τῶν λόφων, τότε θά φαίνονται, πάρα πολύ λιγώτερο καί θά ἔχουμε ἕνα τοπίο πιό ἁθικτό.

Ἄλλο παράδειγμα: Οἱ δρόμοι. Πολύ συχνά τρυπᾶμε βραχώδεις περιοχές στήν Ἑλλάδα γιά νά ἀνοίξουμε δρόμους. Ἐάν τά μπάζα ἀπ' αὐτή τήν ἐκσκαφή δέν πεταχτοῦν στόν γιρεμό δεξιά καί ἀριστερά, ἀλλά μεταφερθοῦν σ' ἕνα σημεῖο ὅπου ὁ δρόμος θέλει γέμισμα, καί ἂν γίνει λίγο τακτοποίηση καί λίγο φύτευση, αὐτός ὁ δρόμος θά φαίνεται πολύ λιγώτερο ἀπό τόν δρόμο ἐκεῖνο πού θά ἔχει ὄγκους ἀπό μπάζα. Τά μπάζα θά κατεβαίνουν καί ἐπειδὴ τό

έδαφος είναι πετρώδες θά κάνει τουλάχιστον 30 μέ 40 χρόνια για να ξαναδημιουργηθεί μιά βλάστηση πού να κρύβει αυτό τό σημάδι. Τό μέτρο λοιπόν πού σ'ας προτείνω είναι οίκονομικό συγχρόνως και ώφέλιμο.

Στή συνέχεια, θά ήθελα να σ'ας δώσω ένα κάποιο κώδικα συμπεριφοράς πού θά μπορούσε να κινηθεί και στίς τάξεις τών παιδιών σάν είδος έγκολπίου. Οί έντολές αυτές είναι:

- 1ον. Φυλάξτε καλά τό περιβάλλον από τόν κίνδυνο τής πυρκαϊάς.
- 2ον. Ακολουθεΐτε πάντοτε τά μονοπάτια. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, διότι, αν τώρα μάθουμε να ακολουθοΰμε τά μονοπάτια θά προστατεύσουμε φυτά πού ίσως υπάρχουν ακόμα. Άλλά, κι αν ακόμα έχουν εξαφανιστεΐ τά φυτά, μή πατώντας στίς γύρω περιοχές τών μονοπατιών, θά αρχίσουν πάλι να ξαναεμφανίζονται.
- 3ον. Διαφυλάξτε τούς ύδάτινους πόρους. Εΐτε αυτοί οί πόροι είναι υδροτόποι, εΐτε είναι χείμαρροι. Οί ξεροπόταμοι τρέχουν τό χειμώνα και τό αποτέλεσμα είναι καταστρεπτικό.
- 4ον. Προστατεύετε τά άγρια ζώα και τά άγρια φυτά. Αυτό νομίζω ότι εξηγείται μόνο σέ συνάρτηση με αυτά πού εΐπώθηκαν προηγουμένως.
- 5ον. Κινηθεΐτε προσεκτικά στούς δρόμους τής υπαίθρου. Άν κάποιος τρέχει με ταχύτητα 60 χιλιομ. τήν ώρα στούς στενούς δρόμους τής υπαίθρου, και τό αυτοκίνητό του δέν θά φθαρεί, και αυτός θά φθάσει σως και άβλαβής, κι αν υπάρχει κανένα ζώο στό δρόμο δέν θά σκοτωθεΐ και τελικά θά είναι και ασφάλεια και αίσθητική απόλαυση συγχρόνως.

Σάν τελική έντολή: ΣΕΒΑΣΤΕΙΤΕ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Κάποτε, τηλεφωνώντας σέ διάφορα φυτώρια τής Θεσσαλονίκης, για μιάν άναδάσωση πού εΐχα αναλάβει, ανακάλυψα πώς δέν υπήρχαν ούτε βελανιδιές, ούτε όξυές, ούτε λεϋκες άργυρόφυλλες, ούτε καστανιές, ούτε καρυδιές, ούτε πολλά άλλα είδη δασικών φυτών. "Εμεινα κυριολεκτικά μέ άνοιχτό τό στόμα. " Τότε τί έχετε; " λέω. " Έχουμε, " μου άπάντησαν, " λεϋκες Καναδά ". Όμως, οί λεϋκες Καναδά δέν είναι δένδρα τοϋ έλληνικοϋ τοπίου. Ή δικαιολογία ήταν ότι ή λεύκα Καναδά μεγαλώνει γρήγορα. Μεγαλώνει μέν γρήγορα αλλά έτσι θά φθάσει μιá μέρα όλος ό κόσμος να έχει τά ίδια φυτά και όλο τό τοπίο να είναι τελικά ένα κοσμοπολίτικο τοπίο και δέν θά έχει σημασία αν θά είναι κανείς στό Πήλιο, ή αν θά είναι στήν Κατερίνη ή αν θά είναι κανείς στόν Έβρο, κι αυτό είναι κρίμα.

Κάτι άλλο πού βοηθάει τά παιδιά πιστεύω ότι είναι τό να έξετάσει κανείς μαζί τους έναν χωρο, άς ποϋμε έναν χωρο σ'ένα δάσος ή ένα τμήμα ενός υγρότοπου, τό ίδιο κομμάτι σέ διάφορες έποχές. Αυτό τούς δίνει μιá συνέχιση τοϋ κύκλου τής ζωής, τοϋ κύκλου τής φύσεως, διότι βλέπουνε τόν ίδιο αυτό χωρο πώς είναι τήν άνοιξη, πώς είναι τό καλοκαίρι, πώς είναι τό φθινόπωρο και πώς είναι τό χειμώνα. Άν μπορέσουν να κάνουν τίς παρατηρήσεις τους πάνω σ'αυτόν τόν χωρο, τότε ίσως τά παροτρύνει αυτό, κοιτάζοντας τό φυσικό περιβάλλον, να παρατηροϋν πώς μεταβάλλεται και πώς αλλάζει. Σχηματίστε ομάδες παιδιών και ώθεΐστε αυτά τά παιδιά να κάνουν παρατηρήσεις πάνω σ'ένα δάσος, σ'έναν υδροτόπο, δηλ. σ'ένα φυσικό περιβάλλον άθικτο από τίς έπεμβάσεις τοϋ ανθρώπου.

Τώρα στόν ιδιωτικό χωρο: Μιλάτε ποτέ στίς νοικοκυρές για έπανα χρησιμοποίηση ύδατος; Δηλ. σέ χώρους όπου υπάρχει έλλειψη νεροϋ μπορεί κανείς να άπομονώνει τούς νιπτήρες, ή τό νεροχύτη τής κουζίνας, ή τό μπάνιο, ό,τι υπάρχει. Αυτό τό νερό να μπαίνει

σέ 2-3 ντεπόζιτα καί αυτό τό νερό νά ποτίζει. Δέν ένοχλοῦν οἱ σα-
πουνάδες, έξαρτᾶται σέ τί πυκνότητες ὑπάρχουν. Πεῖστε τίς νοικο-
κυρές νά μεταχειρισθοῦν καί λίγο πράσινο σαπούνι καί βεβαιῶστε
τίς ὅτι θά ἔχουνε νά κερδίσουνε κάτι.

Κάτι ἄλλο πού θά ἄξιζε πολύ τόν κόπο, εἶναι νά μιλήσετε στούς
ἀγρότες γιά τά φυτά καί γιά τά βότανα πού ἔχει ὁ γύρω χῶρος,
καί νά τούς πείσετε ὥστε αὐτά τά φυτά νά τά φέρουνε μέσα στο
κηπάκι, μέσα στήν αὐλή τους. Πάντοτε στίς αὐλές ὑπάρχει ἀρμπα-
ρόριζα καί μολόχα, ἀλλά ἴσως θά μπορούσε νά ὑπάρχει καί ἡ μυρ-
τιά, καί τσάγια τοῦ βουνοῦ καί θρούμπα καί ρήγανι καί θυμάρι.
*Όλα αὐτά, πού δέν θά τούς κόστιζαν τίποτε θά ἔφερναν τό φυσικό
περιβάλλον μέσα στήν αὐλή καί θά τό γνώριζαν περισσότερο τά
παιδιά.

*Ακόμη, εἶναι γνωστό, πῶς οἱ ἀγρότες κινοῦνται μέσα στήν ὑπαιθρο
γιά συλλογή βοτάνων καί φυσική τροφή, δηλ. ἀγριες φράουλες, βατό-
μουρα κλπ. Κατά πόσο θά μπορούσε κανείς νά προωθήσει αὐτό τό
πράγμα σέ σημεῖο καλλιέργειας; Τά φυτά ἔχουν ἀρχίσει νά ἔχουν
μιά πολύ μεγάλη ἀξία διεθνῶς, ὅπως καί ὅλη ἡ φυσική τροφή, εἴτε
θέλουμε νά τό ποῦμε αὐτό μέλι, εἴτε σταρένιο ψωμί, εἴτε ψωμί
ἀπό σίκαλη. Δηλαδή, ὅλες αὐτές οἱ φυσικές τροφές, τουλάχιστον
στήν τελευταία δεκαετία, χρησιμοποιοῦνται εὐρύτατα καί θεωρεῖται
τό μεγαλύτερο ἀγαθό, σέ κοινωνίες ἀνεπτυγμένες, νά μπορεῖ κανείς
νά τρώει φυσική τροφή. Λοιπόν, αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν αὐτό τό
ἀγαθό πάρα πολύ κοντά, ἴσως θάξιζε ὁ κόπος, ὄχι νά τούς πείσει
κανείς, ἀλλά νά τούς ἐξηγήσει ἀπλῶς πόσο σημαντικό εἶναι.

Θά ἤθελα, ἐπίσης, νά σᾶς προτείνω νά δημιουργήσετε, ἂν μπορεῖτε,
μικρές ὁμάδες παιδιῶν μέ μιὰ νοικοκυρά κάθε φορά ὑπεύθυνη γιά νά
τούς ὁργανώσει στήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος. Π.χ. νά ὁργανώ-
σουν ἓνα κοντινό δάσος πού τό ἀγαποῦν ὅλοι καί πηγαίνουν ἐκδρομή,,
δηλαδή νά μαζεῦουν τά σκουπίδια μιὰ φορά τήν ἐβδομάδα ἀπαραιτήτως.

Φαντάζομαι ὅτι θά ξέρετε τίς προσπάθειες πού ἔχουν γίνει γιά τήν
ἴδρυση ἐθνικῶν δρυμῶν, ξέρετε ὅτι ὑπάρχει μιὰ ἔλλειψη ἐφαρμογῆς
τῶν κανονισμῶν, ἔστω κι αὐτῶν τῶν ὑποτυπωδῶν πού ὑπάρχουν; στήν
πραγματικότητα δέν εἶναι ὁργανωμένοι οἱ ἐθνικοί μας δρυμοί καί
αὐτό εἶναι πραγματικά μιὰ σημαντική φθορά πού συνεχῶς αὐξάνει.

Κάτι ἄλλο γιά τό ὁποῖο θά μπορούσατε νά πείσετε τά παιδιά εἶναι
ὅτι ὑπάρχουν χῶροι πού εἶναι ἱεροί. Παράδειγμα: ἀνεβαίνοντας πέ-
ρισυ τόν *Όλυμπο εἶδα πῶς εἶχαν βάλει δυναμίτη σ' ὅλο τό μήκος τοῦ
μονοπατιοῦ. Ρώτησα καί μοῦ εἶπαν ὅτι τό μονοπάτι δέν φτάνει καί
τό διανοίγουν. *Εάν λοιπόν αὐτό τό μονοπάτι τοῦ χρόνου γίνεται τρία
μέτρα καί ἀντί νά πηγαίνουν χίλιοι ἄνθρωποι στόν *Όλυμπο βρεθοῦνε
πέντε χιλιάδες, ξεχάστε τόν *Όλυμπο, δέν θά ὑπάρχει.

Λοιπόν, τό φυσικό περιβάλλον εἶναι κάτι πού θέλει σεβασμό.

Δίς Λάμπρου (ὑπεύθυνος σεμιναρίου)

Κυρία *Ανταμς, ὕστερα ἀπό ὅσα μᾶς εἶπατε, τό θέμα τῆς προστασίας
τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος θά μᾶς ἀπασχολήσει πολύ ἐντονώτερα ἀπό
δῶ καί μπρός. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι σέ ὠρισμένους τομεῖς ἐμεῖς
δέν μπορούμε νά ἐπέμβουμε. *Αλλά, ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, μπορούμε
νά παίξουμε σοβαρό ρόλο, διότι μπορούμε νά συνεργαστοῦμε μέ ὅλους
τούς παράγοντες πού ἐρχόμαστε σέ ἐπαφή, ἔξω στήν ὑπαιθρο. *Αρχίζουμε
ἀπό τά παιδιά τοῦ σχολείου, συνεχίζουμε μέ τά ἐξωσχολικά παιδιά
πού ἔχουμε ἐμεῖς, προχωροῦμε κατόπιν στίς ἀγρότισες καί καταλή-
γουμε στούς τοπικούς παράγοντες κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ὅπου συμμε-

τέχουμε. Μπορούμε θαυμάσια εκεί να έπηρεάσουμε τούς ανθρώπους και κατόπιν κάνουμε την έκτέλεση. Διότι, διά να γίνουν όλα αυτά, οι άνθρωποι πρέπει να πιστεύσουν, πρέπει να αντιληφθούν όρισμένα πράγματα και εκείνα που θα κάνουν τυχαία πολλές φορές, να τα κάνουν πλέον συνειδητά. Η Κα Άνταμς μάς έδωσε μερικούς δρόμους που μπορούμε να ακολουθήσουμε. Πολλές φορές, όταν βλέπουμε μιά καταστροφή, κάτι που δέν γίνεται σωστά, ή από τό νόμο δέν προστατεύεται, απογοητεύομαστε και λέμε: τί να κάνουμε έμεϊς; δέν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Δέν μπορούμε να κάνουμε σ'ένα τομέα αλλά σ'ένα άλλο, όταν έπηρεάζουμε τούς ανθρώπους, μπορούμε να προσφέρουμε και νάμαστε σίγουρες ότι θα προσφέρουμε πάρα πολλά.

Γι'αυτό, Κυρία Άνταμς, θα θέλαμε να σᾶς παρακαλέσουμε, νᾶρχεσθε πάντοτε σ'έπαφή μέ την κεντρική υπηρεσία του Ὑπουργείου Γεωργίας, όποτε, ό,τι σχετικά έχετε μέ έντυπα κλπ. που θα μπορούσαν να μάς βοηθήσουν στό έργο μας, να μάς τό στέλνετε και μεϊς θα τό προωδοῦμε πρός τίς έπαρχίες για την ενημέρωση τῆς υπαίθρου.

Κα Άνταμς: Πολύ ώραϊα, είμαι στή διάθεσή σας."

Ὁ Κος Ἀλεξ. Καλλιγᾶς μίλησε μέ θέμα: " Παραδοσιακοί Οίκισμοί ". Ὁ λόγος του ήταν τόσο δεμένος και συνοπτικός που μέ δυσκολία ξεχωρίζουμε μερικά από τά πιο χαρακτηριστικά κομμάτια χωρίς κίνδυνο να άλλοιῶσουμε τό νόημα τῆς ὁμιλίας.

" Τί είναι παραδοσιακός οίκισμός; Είναι τό κέλυφος τῆς ανθρώπινης κοινότητας ή τοῦ συστήματος τῶν ανθρώπινων σχέσεων γενικά στήν προβιομηχανική εποχή. Είναι χαρακτηριστικό φαινόμενο τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας στά Βαλκάνια.

Τί είναι παραδοσιακό; Παραδοσιακή τέχνη είτε παραδοσιακή ἀρχιτεκτονική; Είναι αυτό που συνήθως λέμε λαϊκή τέχνη. Κύριο γνώρισμα τῆς τέχνης αὐτῆς είναι ἡ ἀνωνυμία γι'αυτό και πολλοί τή λένε "ἀνώνυμη τέχνη".

Τί ἐννοοῦμε και τί χαρακτηρίζουμε ἀνθρώπινη κοινότητα; Ἐννοοῦμε τή μικρή ἐκείνη και αὐτάρκη κοινότητα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, που ἡ οἰκονομία της βασίζεται κατά κύριο λόγο στήν πρωτογενή παραγωγή, μέ ἐξαίρεση ἴσως τήν ἐποχή τῆς ἀκμῆς της.

Ὅσο για τό σύστημα ἀνθρώπινων σχέσεων ἐννοοῦμε ἀκριβῶς αὐτό τό σύστημα που προκύπτει ἀπ'τή θέση τοῦ καθενός μέσα στήν παραγωγική διαδικασία.

"Ας ποῦμε δυό λόγια τώρα για τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο διαμορφώθηκαν αὐτά τά "κελύφη" τοῦ συστήματος τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων, κι ἄς τά τοποθετήσουμε χρονικά. Καί πρῶτ'ἀπ'όλα αὐτό που έχει ἰδιαίτερη σημασία είναι πῶς διαμορφώθηκαν χωρίς προσχεδιασμό, χωρίς νομικούς και τεχνικούς ὅρους δομῆσεως, προσαρμοσμένα σέ φυσικούς, κλιματολογικούς, τεχνολογικούς και οἰκονομικοκοινωνικούς παράγοντες. Είναι χτισμένα μέ ντόπια ὑλικά, μέ ποικιλία μορφῶν, μέ προσαρμογή στό τοπίο και μέ κλίμακα και μέτρο πάντοτε τόν ἀνθρώπο.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

"Ας ἐξετάσουμε ὅμως ποιά είναι ἐκεῖνα τά στοιχεῖα που συγκροτοῦν ἕναν οἰκισμό και που ἡ ἀλλοίωσή τους θα τοῦ μετέβαλε τό χαρακτήρα του, ἀφήνοντας για μιά στιγμή ἀπ'έξω τήν ἴδια τή ζωή τῶν κατοίκων του και συγκεντρώνοντας τήν προσοχή μας στό κέλυφος. Βλέπουμε πῶς αὐτά είναι βασικά τρία. Τά κτίρια (σπίτια, ἐκκλησίες, ἀποθήκες και ἄλλα που στεγάζουν τόν πληθυσμό και τίς δραστηριότητές του), οἱ ἐλεύθεροι χώροι - τά ἄχτιστα κομμάτια μέσα σ'αὐτόν - δημόσιοι (δηλαδή κοινόχρηστοι) ἢ ἰδιωτικοί, ὅπως οἱ δρόμοι, οἱ πλατεῖες, τά σοκάκια και δίπλα ἀπ'τά σπίτια οἱ αὐλές. Τέλος τό φυσικό περιβάλλον που πλαισιώνει ἄμεσα τόν οἰκισμό, καλ-

λιεργημένο ή όχι.

Όλα αυτά τὰ στοιχεῖα στούς παραδοσιακούς οἰκισμούς ἔχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά πού τὰ κάνουν νά ξεχωρίζουν. Κι αὐτά τὰ χαρακτηριστικά βρίσκονται στούς τρόπους κατασκευῆς, στίς ἀναλογίες τοῦ κτισμένου καί τοῦ ἄχτιστου χώρου, δηλαδή στίς πυκνότητες, στή διάταξη τῶν κτισμάτων πάνω στή γῆ προσαρμοσμένη στή μορφή τοῦ ἐδάφους καί στή θέα, στόν προσανατολισμό τῶν χτισμάτων, στό μέγεθος τῶν ἀνοιγμάτων, στόν τρόπο ἐπικαλύψεως τῶν κτισμάτων, στή διάταξη τῶν δρόμων κλπ. Ἡ μελέτη τῶν στοιχείων αὐτῶν μᾶς δείχνει πώς αὐτά τὰ χαρακτηριστικά δέν εἶναι τυχαῖα, δηλαδή δέν διαλέχτηκαν ἀυθαίρετα σέ κάθε περίπτωση ἀπό μιάν ἐπιθυμία μιμήσεως ἐνός μακρυνοῦ προτύπου, ἀλλά βγήκανε σιγά σιγά, σέ μιὰ προσπάθεια νά δοθῇ ἀπάντηση, μέ τὰ διαθέσιμα μέσα, σέ πραγματικά προβλήματα πού δημιουργοῦν οἱ ἴδιες οἱ συνθήκες τῆς κάθε περιοχῆς, ὅπως τό ἔδαφος τῆς (σύσταση, κλίση, βλάστηση), τό κλίμα τῆς (κατεύθυνση ἀνέμων, πολλή βροχή ἢ ξηρασία, κρύο ἢ ζέστη, πολύ ἢ λιγώτερο φῶς), τὰ διαθέσιμα στήν ἴδια περιοχή ὑλικά ἢ στό κοντινό τῆς περιβάλλον κλπ. καί τέλος ἡ ἴδια ἡ ζωή τῶν κατοίκων, οἱ οἰκονομικές τους δραστηριότητες καί οἱ ἄλλες συνήθειές τους.

Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα ἓνα ἀπ' ὅλα αὐτά τὰ στοιχεῖα, τίς αὐλές τῶν σπιτιῶν. Τούς ὑπαίθριους δηλαδή ἀλλά φραγμένους χώρους δίπλα στό σπίτι, πού ἰδιαίτερα γιά τήν ἀγροτική οἰκογένεια, παντοῦ στόν κόσμο, ἔχει μεγάλη σημασία καί χρησιμότητα, μιὰ καί πολλές βοηθητικές γεωργικές ἐργασίες γίνονται μέσα σ' αὐτήν. Ἰδιαίτερα στόν τόπο μας, γιά τό σύνολο τῆς ἀγροτικῆς οἰκογένειας ἀλλά περισσότερο γιά τίς γυναῖκες, ἡ αὐλή ἀποτελεῖ κύριο χῶρο στόν ὁποῖον ἀναπτύσσουν τήν δραστηριότητά τους, πράγμα πού εὐνοεῖται πολύ ἀπό τό κλίμα μας πού ἐπιτρέπει τήν πολύμηνη χρησιμοποίησή της.

Οἱ χῶροι αὐτοί, πού ἀποτελοῦν γενικά ἓνα εἶδος προθαλάμου τοῦ σπιτιοῦ ἢ ἀντίστροφα μιὰ προστατευμένη προέκτασή του πού τό συνδέει μέ τόν ἔξω κόσμο, ἐπιτρέπουν τήν προσωρινή ἢ μόνιμη ἀποθήκευση προϊόντων καί παραμονή κατοικιδίων ζώων καί φιλοξενοῦν πολλές οἰκιακές δραστηριότητες, μαγεῖρεμα, πλύσιμο, ἀντληση νεροῦ, τό παιγνίδι τῶν παιδιῶν καί τήν κοινωνική ζωή τῆς οἰκογένειας. Συχνά περιλαμβάνουν ἢ προεκτείνονται μ' ἓνα περιορισμένο σ' ἔκταση καλλιεργημένο κομμάτι γιά μυρωδικά ἢ λαχανικά καί ὁποσδήποτε ὅμως στολίζονται μέ κάποια δένδρα ἢ γλάστρες μέ καλωπιστικά φυτά πού τίς ὁμορφαίνουν καί συνάμα μαρτυροῦν τήν καλαισθησία τῆς νοικοκυρᾶς.

Σημαντικό στοιχεῖο τῶν αὐλῶν στόν τόπο μας εἶναι ὁ στεγασμένος, μόνιμα ἢ ἐποχιακά, ἀλλ' ὑπαίθριος χῶρος (στέγαστρα, χαγιάτια, ἢ κληματαριές) πού συνδέει τό σπίτι μέ τό ὑπαίθρο καί πού διατηρεῖται ἀπό τήν ἀρχαιότητα γιατί ἀνταποκρίνεται στίς ἀνάγκες πού δημιουργοῦν οἱ κλιματολογικές συνθήκες τοῦ τόπου. Τό μέγεθος ὅλων αὐτῶν τῶν στοιχείων, οἱ ἀναλογίες στεγασμένων πρὸς ἀκάλυπτους χώρους, ἡ κλίση τῶν στεγαστρῶν, τό ὕψος ἀπό τίς μάντρες καί τοὺς τοίχους πού τίς περικλείουν, τὰ ὑλικά τῆς πλακόστρωσης καί τέλος ἡ βλάστηση, διαφέρουν ἀπό περιοχή σέ περιοχή καί τήν χαρακτηρίζουν.

ἈΛΛΟΙΩΣΕΙΣ - ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Ἀξίζει τώρα νά ἐξετάσουμε ποιές εἶναι οἱ ἀλλοιώσεις πού παρατηροῦνται σήμερα στά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τῶν οἰκισμῶν ἀναζητώντας τὰ βαθύτερα αἷτια πού τίς προκαλοῦν, ἔτσι ὥστε νά δοῦμε ἂν καί πῶς θά μπορούσαμε νά τίς ἀποφύγουμε, θεραπεύοντας αὐτά τὰ ἴδια τὰ αἷτια καί ὅχι τὰ ἀποτελέσματα τῆς καταστροφῆς ἐκ τῶν ὑστέρων ὅπως γίνεται μέχρι σήμερα.

Ἡ ἐνημέρωση πάνω στό θέμα ἀνθρώπων σάν κι ἐσᾶς πού ἔχετε τήν εὐκαιρία νά βρίσκεστε σ' ἐπαφή μέ τό πρόβλημα καθημερινά ἔχει ἰδιαίτερη σημασία γιατί θά μπορούσατε νά βοηθήσετε γιά νά μει-

ωθεῖ ἡ ἔκταση τῶν καταστροφῶν μέ τήν κατάλληλη συμβουλή σας.

Οἱ ἀλλοιώσεις εἶναι:

- Ἐρείπωση καί κατάρρευση κτισμάτων καί κατασκευῶν πού ἐγκυβερνήθηκαν γιά πολύ καιρό χωρίς νά χρησιμοποιοῦνται ἢ νά συντηροῦνται.

- Κακόμορφες προσθήκες ἢ ἐπισκευές πού γίνονται μέ παραγνώριση τῶν παραδοσιακῶν ὑλικῶν, τῶν τρόπων κατασκευῆς καί τῶν ἰδιαίτερων μορφολογικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς περιοχῆς.

- Κατεδάφισις παλαιῶν κτιρίων, διάνοιξη ἢ διαπλάτυνση δρόμων καί ἀντικατάσταση μέ νέα κτίσματα ἢ στοιχεῖα πού μιμοῦνται πρότυπα ἄσχετα μέ τήν ἴδια τήν περιοχή, τίς παραδοσιακές μορφές καί τοὺς τρόπους κατασκευῆς τῆς.

Ἡ πρώτη περίπτωση ἀλλοιώσεων - ἐρείπωση καί κατάρρευση κτισμάτων - ἀπαντᾶται στίς προβληματικές περιοχές τῆς χώρας καί συνδέεται μέ τό φαινόμενο τοῦ οἰκονομικοῦ μαρasmus καί τῆς δημογραφικῆς μειώσεως. Στίς ἴδιες περιοχές συναντᾶμε περιπτώσια καί τό δεύτερο εἶδος καταστροφῶν, ἀντικατάσταση ἢ ἐπισκευή κτίσματος κακότεχνη μέ σύγχρονα μέσα πού ὀφείλεται στήν ἀνάγκη νά μειωθεῖ ὅσο γίνεται τό κόστος. Ἀλλά ἡ δεύτερη καί κυρίως ἡ τρίτη περίπτωση εἶναι χαρακτηριστική τῶν περιοχῶν πού ἀναπτύσσονται γρήγορα καί ὑπάρχει μεγάλη πίεση σ' αὐτές γιά τήν ἐξυπηρέτηση νέων λειτουργικῶν ἀναγκῶν. Στίς περιπτώσεις αὐτές ὑπάρχουν κατ' ἀρχήν οἱ βασικές προϋποθέσεις γιά τήν ἐφαρμογή μιᾶς σωστῆς πολιτικῆς προστασίας κι ἂν αὐτό δέν γίνεται, τοῦτο ὀφείλεται στήν ἔλλειψη ἐγκαιρῆς ὀργάνωσης καί πρόνοιας τοῦ κράτους, στήν ἔλλειψη τεχνικῶν γνώσεων (εἰδικοί κανονισμοί κλπ.), ἀλλά περισσότερο ἀπ' ὅλα στήν ἔλλειψη συνειδητέσεως προστασίας στοὺς ἴδιους τοὺς κατοίκους τῶν περιοχῶν αὐτῶν.

Αὐτή τήν ἔλλειψη συνειδητέσεως προστασίας πού ἡ καλλιέργειά της ἀπαιτεῖ μακρόχρονη καί ἐκτεταμένη προσπάθεια, μπορεῖ ν' ἀναπληρωθεῖ σέ πρώτη φάση ἡ κινητοποίηση πρὸς αὐτή τή κατεύθυνση στελεχῶν ὅπως ἐσεῖς πού ἡ κατάρτισή σας, τό κύρος σας καί οἱ καλές προσωπικές σας σχέσεις μέ τόν πληθυσμό κάθε περιοχῆς σᾶς ἐπιτρέπει νά τόν ἐπηρεάζετε οὐσιαστικά.

Κι ἐδῶ θά ἦταν ἴσως ἐνδιαφέρον νά ποῦμε δύο λόγια γιά τά βαθύτερα αἷτια πού ὀδηγοῦν τό λαό μας στήν περιφρόνηση τῶν παραδοσιακῶν προτύπων. Νομίζω πὼς βασικά εἶναι θέμα παιδείας. Θέμα πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐνός λαοῦ πού στά 150 χρόνια τοῦ ἐλεύθερου βίου του πάσχισε φιλότιμα νά γεφυρώσει τό χάσμα ἀνάμεσά του καί στοὺς ἄλλους λαούς τοῦ τεχνολογικά ἀναπτυγμένου κόσμου, ἀντλώντας ἀπ' αὐτοὺς τά πρότυπά του γιά τόν καινούργιο του πολιτισμό καί μοιραῖα ἀποστρεφόμενος τό πρόσφατο παρελθόν του, πού διόλου ἀπίθανο νά τῷ βλεπε σάν ἀντικείμενο καταισχύνῃς γιατί τό συνδύαζε μέ τά χρόνια τῆς σιλαβιάς του. Αὐτή ἡ συνθήκη ἀποτελεῖ τήν καρδιά τοῦ προβλήματός μας, χωρίς τήν ἀντιμετώπιση τῆς ὁποίας δέν θά μπορούσαμε νά πετύχουμε τήν προστασία τῶν παραδοσιακῶν μας οἰκισμῶν.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ἡ διαπίστωση ὅτι δέν μπορέσαμε μέχρι σήμερα, σάν ἔθνος καί σάν κοινωνικοπολιτικό σύστημα, ν' ἀναπτύξουμε τοὺς ἀναγκαίους μηχανισμούς γιά τήν προστασία τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομίας καί τῶν ἀξιῶν πού ἐκπορεύονται ἀπ' αὐτήν, δέν πρέπει νά μᾶς ἀποθαρρύνει ἢ νά μᾶς σταματήσῃ αὐτή τήν ὥρα. Ἀντίθετα, θά πρέπει νά ἀντλήσουμε τό δίδαγμα πὼς δέν ἀρκεῖ νά περιμένουμε μόνο ἀπ' τοὺς κατάλληλους νόμους νά σώσουν τήν κατάσταση. Πρέπει οἱ ἴδιοι νά θελήσουμε νά προστατευθοῦμε ἢ νά προστατεύσουμε τήν πολιτιστική μας κληρονομία, γιά νά γίνῃ κάτι. Γιατί, μέ ἄλλα λόγια,

ή καλύτερη νομοθεσία προϋποθέτει για τήν εφαρμογή της τήν ύπαρξη καί του κατάλληλου φορέα εφαρμογής. Καί στην περίπτωση μας ο φορέας είναι ο ίδιος ο λαός. Ολόκληρος ο Έλληνικός λαός.

Τίποτε λοιπόν δεν μπορεί να προστατευθεί αν δεν το θελήσουν εκτός από τις αρχές, οι πολίτες, οι δημότες, ο λαός. Ο λαός όμως για να θελήσει πρέπει πρώτα να κατανοήσει, άρα πρέπει να πληροφορηθεί καί να διδαχθεί. Πρέπει τέλος να πεισθεί ότι η υπόθεσις αυτή της προστασίας θα κινηθεί με τους τρόπους συναλλαγής που έχουμε παραδεχτεί του οικονομικού συστήματος που ισχύει, του νόμου δηλαδή της προσφοράς καί της ζήτησεως, γιατί δεν νοείται πια να κληθεί, όπως τόσες φορές έχει γίνει μέχρι σήμερα στο πρόσφατο παρελθόν, τό Κράτος να έπωμισθεί ολόκληρο τό οικονομικό βάρος της προστασίας, από τις άνυπαρκτες ούσιαστικά δυνάμεις του.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

"Αν θέλαμε τώρα να συνοψίσουμε μιά γενική στρατηγική προστασίας θα λέγαμε ότι αυτή θα πρέπει να είναι ενιαία καί γενική καί να εκτείνεται παράλληλα στους παρακάτω τομείς:

- Στην εκπαίδευση καί ένημέρωση του κοινού πάνω στα προβλήματα που αναφέραμε
- Στην κατάρτιση ειδικών στελεχών
- Στόν εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας καί τή θέσπιση ειδικών κανονισμών
- Στη δημιουργία οικονομικών κινήτρων για τήν προστασία καί γενικά στην μελέτη καί δημιουργία ενός συστήματος χρηματοδοτήσεως των προγραμμάτων προστασίας.

Για τους δύο τελευταίους τομείς δηλαδή τή νομοθεσία καί τά κίνητρα, έχει αρχίσει ήδη μιά προεργασία σε όρισμένους κρατικούς φορείς ή οποία στα επόμενα δύο τρία χρόνια ελπίζουμε να έχει ολοκληρωθεί. Στός πρώτο όμως τομέα, τήν ένημέρωση του κοινού, ή συμβολή ανθρώπων σαν κι εσάς είναι καί θα είναι για πολλά ακόμα χρόνια πολύτιμη."

ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Τους τελευταίους μήνες τό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο της Έλληνικής Έταιρείας συνήλθε δύο φορές. Στίς 29.9. καί στίς 21.12.1976. Τήν πρώτη φορά τά μέλη ένέκριναν τό κείμενο του νέου καταστατικού καί τήν δεύτερη φορά, αφού διάβασαν τό κείμενο (μεταγλωττισμένο στή δημοτική) υπέγραψαν τή σχετική αίτηση καταθέσεώς του στό Πρωτοδικείο Αθηνών. Έτσι, σε μερικούς μήνες, ή Έλληνική Έταιρεία θα είναι επίσημα πια Σωματείο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ FILMSTRIPS Στή " ΓΥΝΑΙΚΑ "

Τό περιοδικό ΓΥΝΑΙΚΑ, στό τεύχος του μέ άριθ. 699, δημοσίευσε σειρά από τις έγχρωμες διαφάνειες της ταινίας "ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΟ ΓΗ". Τό συνοδευτικό ρεπορτάζ, αφού έξιστορούσε τά σχετικά μέ τήν πρωτοβουλία της Έλληνικής Έταιρείας, άνάφερε καί τά συμπεράσματα στα όποια ή Έταιρεία μας κατάληξε μετά τήν αξιολόγηση των απαντήσεων των σχολείων. Μέ υπότιτλο " Τά παιδιά λένε τή γνώμη τους " έγραψε:

" Οι απαντήσεις που πήρε ή Έλληνική Έταιρεία από τους δασκάλους έδειξαν ποϋ πονάει περισσότερο ή περιοχή. Υπάρχουν χωριά όπου για πρώτη φορά φαντάστηκαν τά παιδιά ότι ή τεχνολογική πρόοδος μπορεί να κάνει καί κακό. Σε μέρη, όμως, που έχουν πληγεί από τή βιομηχανία, ή φωνή των νέων ανθρώπων είναι άπαιτητική: " Γιατί

δέν μᾶς βοηθάτε περισσότερο; ", παραπονούνται.

" Ἡ ταινία ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση στὰ παιδιά γιατί ζοῦν τὰ ἴδια τό δράμα τῆς καταστροφῆς τοῦ περιβάλλοντος", γράφει δάσκαλος ἀπό τὰ Μέθανα. " Λόγω τῆς θέσεως τοῦ χωριοῦ, ἐντός τοῦ Σαρωνικοῦ, ἄρχισε τό περιβάλλον νά μολύνεται, στή θάλασσα νά λιγοστεύουν τὰ ψάρια καί τὰ παιδιά νοιώθουν τήν καταστροφή πού ἐπέρχεται. Συζήτησαν γιά πολύ ὥρα τὰ ὅσα εἶδαν στήν ταινία, ἀπόδειξη ὅτι τοὺς ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση ". Ὁ δάσκαλος προτείνει νά ὁργανωθοῦν σέ ὅλα τὰ ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα τῆς χώρας ὁμάδες ἐργασίας μέ προορισμό τήν ἐνεργό προστασία τοῦ περιβάλλοντος.

Ἀλλά καί σέ καθαρά ἀγροτικές περιοχές τό θέμα κίνησε τό ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν. Πολλοί ζήτησαν καί ἄλλες ταινίες καθώς καί εἰκόνες γιά τίς ἀρρώστιες πού προκαλοῦν τὰ φυτοφάρμακα καί λιπάσματα. Στά παραθαλάσσια μέρη τὰ παιδιά ζήτησαν ταινίες σχετικές μέ τή ρύπανση τῆς θάλασσας. Θέλουν ν' ἀσχοληθεῖ μέ τό θέμα καί ἡ τηλεόραση καί νά μεταδώσει συνθήματα γιά τήν προστασία της. Πολύ συγκίνησε, νησιῶτες καί στεριανούς, ἡ εἰκόνα τοῦ ὁμαδικοῦ θανάτου τῶν ψαριῶν τοῦ Σαρωνικοῦ. Ἀπό οἰκισμούς μέ παραδοσιακά κτίρια, ὅπως ἡ Ἑρμούπολη Σύρου, ὁ κόσμος ἤθελε καί ἄλλη ταινία μέ θέμα τήν προστασία τῶν μνημείων.

Στά παιδιά τῆς πρωτεύουσας ἐντύπωση ἔκαναν οἱ εἰκόνες πού ἔδειχναν πῶς ἦταν ἡ Ἀθήνα τόν περασμένο αἰῶνα καί πῶς ἔγινε σήμερα. Πολλά στάθηκαν μέ ἐνδιαφέρον στό σημεῖο ὅπου ἀναφέρεται ὁ θάνατος 4.000 ἀτόμων μέσα σέ μιά βδομάδα ἀπό τήν καπνομίχλη τό "σμόγκ" τοῦ Λονδίνου τό 1952, καθώς καί ἡ φωτογραφία τῆς καθαρισμένης σήμερα ἀγγλικῆς πρωτεύουσας, μετά ἀπό τὰ μέτρα πού ἔλαβε τό Κράτος.

Γενικά ἡ ἀπήχηση τῆς ταινίας στό μαθητόκοσμο τῆς Ἑλλάδος ἦταν μεγάλη. Σέ πολλά σχολεῖα προβλήθηκε σέ ὅλες τίς τάξεις, ἀκόμα καί στό νηπιαγωγεῖο, σέ ἄλλα πάλι ἔγινε καί δεύτερη προβολή γιά τοὺς γονεῖς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι τό χωριό Περιβόλι Λαρίσης, ὅπου εἶδαν τήν ταινία, μαζί μέ τὰ παιδιά, ὅλοι οἱ κάτοικοι καί μετά φύτεψαν 600 πεῦκα σέ γυμνό μέρος τοῦ χωριοῦ.

Ἀπό ἄλλα μέρη, οἱ δάσκαλοι ζητοῦσαν συγκεκριμένα, νά τοὺς δοθοῦν ὁδηγίες γιά τό τί μποροῦν νά κάνουν οἱ ἴδιοι καί τί νά προσφέρει ὁ μικρός μαθητής.

Ἀλλά, παρά τό γεγονός ὅτι δόθηκε στὰ παιδιά ἡ εὐκαιρία νά συνειδητοποιήσουν τή θέση τους μπροστά σ' ἓνα τελείως καινούργιο θέμα, μερικὰ ἀπό αὐτά, ὅπως ἡ ἐντεκέχρονη μαθήτρια ἀπό τή Νεάπολη Θεσσαλονίκης, ἔθιξαν καί μιά ἄλλη πλευρά:

" Ἡ ταινία ἦταν πολύ καλή", παρατηρεῖ. " Μέσα μου, ὅμως, ὑπάρχει ἓνα ἐρώτημα: Προβάλλεται ἡ ταινία αὐτή σέ μᾶς, γιά νά δοῦμε, σάν ἀδύναμοι θεατές τήν καταστροφή τοῦ πλανήτη μας; Καί νά διασώσουμε τό φυσικό μας περιβάλλον ὅταν μεγαλώσουμε; Καί ποιός μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι τότε δέν θά ναι ἄργά; Νομίζω, κύριε, ὅτι τήν ταινία αὐτή πρέπει νά τή δοῦμε κάπως διαφορετική. Σέ κάθε σημεῖο προστασίας τοῦ περιβάλλοντος νά φαίνεται, ὄχι μόνο τό κακό, ἀλλά καί ὁ νόμος πού διορθώνει τό κακό καί ἡ αὐστηρή τιμωρία τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου καί τό ἀποτέλεσμα. Ἐτσι νομίζω ὅτι μποροῦμε κάτι νά προλάβουμε καί μεῖς καί σωστά ὁδηγημένοι ἀπ' ὅλους ἐσᾶς νά σώσουμε τόν πλανήτη μας".

Σάν συμπλήρωση ὅλων αὐτῶν, ἔρχεται ἡ ἀπάντηση τῆς διευθύντριας τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου Ἀξοῦ-Μυλοποτάμου Ρεθύμνου, Μ. Ἀστρινάκη: " Τό θέμα θά ἔπρεπε νά γίνει καί κινηματογραφική ταινία καί νά προβληθεῖ στό ἐλληνικό κοινό -καί ἀπό τήν τηλεόραση- διότι αὐτοί πού ρυπαίνουν τό περιβάλλον εἶναι οἱ μεγάλοι. Αὐτοί ἔχουν καί τήν ἱκανότητα καί τήν ἀρμοδιότητα νά τό σώσουν. Γιατί, τήν καπνομίχλη τοῦ Λονδίνου δέν τήν ἀπομάκρυναν τὰ παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ, ἀλλά οἱ γονεῖς, οἱ ὅποιοι εἶχαν καί τὰ ἐργοστάσια". " Βεβαίως", ὁλοκληρώνει, "τὰ παιδιά ἀντιλαμβάνονται, ἔστω καί λίγο, τοὺς κινδύνους πού δια-

τρέχουν από τη ρύπανση του περιβάλλοντος και την εύθυνη που αναλαμβάνουν να τό διατηρούν καθαρό".

Μά ο καιρός περνάει και τά σημερινά παιδιά θά γίνουν οί αύριανοί πολίτες, πρίν καλά-καλά τό καταλάβουμε. Καί δέν θά πρέπει νά βρεθοῦν άνίδεοι καί άπροετοιμαστοι πάνω σέ ένα τόσο ζωτικό θέμα. Θά πρέπει άπό τώρα νά μάθουν πώς διαμορφώνεται ή κατάσταση στην 'Ελλάδα καί στον κόσμο όλόκληρο καί ποιές είναι οί εύθύνες τους. Καί πρός την κατεύθυνση αυτή, ή πρωτοβουλία της 'Ελληνικής 'Εταιρείας αποτέλεσε ένα μεγάλο βήμα".

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΣΦΑΓΗ

Ο Πρόεδρος της 'Ελληνικής 'Εταιρείας κ. Ανδρέας Συμεών, στίς 15.11.1976, έστειλε στον ύφυπουργό Γεωργίας κ. Γεώργιο Τζίτζικώστα τό γράμμα πού άκολουθεϊ:

Η 'Ελληνική 'Εταιρεία, μαζί μέ τίς άλλες οργανώσεις προστασίας περιβάλλοντος, έχουν άπό χρόνια άποδυθεϊ στον άγώνα της προστασίας των δασών μας άπό τη χριστουγεννιάτικη σφαγή.

Γνωρίζουμε βέβαια ότι τά δάση χρειάζονται καθάρισμα καί ή ύλοτομία επιβάλλεται για τά περισσότερα άπ'αυτά. Γνωρίζουμε επίσης ότι ή Δασική 'Υπηρεσία περιφρουρεϊ τά δάση μας καί δίνει οδηγίες σχετικά μέ τον άριθμό καί τά είδη των δένδρων πού πρέπει νά κοποῦν. Έχει όμως άποδειχθεϊ άπό πείρα ότι ή κερδοσκοπική δίψα των λαθρούλοτόμων καταφέρνει, τί μέρες αυτές του έθίμου, νά προξενήσει άληθινές καταστροφές στα δάση μας.

Έτσι, σάν μόνη θεραπεία του κακού αυτού, έρχόμαστε νά σάς παρακαλέσουμε καί νά σάς προτείνουμε ν'άπαγορεύσετε κάθε είδους ύλοτομία κατά τον Δεκέμβριο μήνα καί νά όρίσετε ώστε ή νόμιμη καί επιβαλλόμενη επιμέλεια των δασών νά γίνεται κάποια συγκεκριμένη χρονική περίοδο μετά τά Χριστούγεννα.

Ένα άλλο μέτρο πού θά μπορούσε νά ληφθεϊ είναι ή μεταφύτευση μικρών ελάτων σέ γλάστρες καί ή διάθεσή τους σέ οίκογένειες πού θά φροντίζουν τό δένδρο τους στον κήπο ή στο μπαλκόνι τους για χρόνια, τίς μέρες δέ αυτές του έθίμου θά τό μεταφέρουν στο σαλόνι τους για στολισμό. Φυσικά όλα αυτά θά γίνονται σύμφωνα μέ τίς ύποδείξεις καί την έποπτεία της Δασικής 'Υπηρεσίας.

Εύχαριστούμε πολύ καί μένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διάλογο".

Η κοπή των δένδρων τελικά άπαγορεύθηκε. Είμαστε εύτυχεϊς νά πιστεύουμε ότι, έκτός άπό τίς άγαθές προθέσεις του κ. ύφυπουργού καί των συμβούλων του, ή 'Ελληνική 'Εταιρεία συνέβαλε καί αυτή στη λήψη της άποφάσεως.

Ακόμα, ή 'Ελληνική 'Εταιρεία έδώρησε στο 'Υπουργείο Γεωργίας 120 άφίσσες προπαγανδιστικές της προστασίας των δένδρων για νά διοχετευθοῦν στα ΚΕ.ΓΕ της χώρας. Η σχετική έγκύκλιος της Κεντρικής 'Υπηρεσίας (Δ/νσεως Γεωργικών Έφαρμογών καί Εκπαιδεύσεως) πρός τίς Δ/νσεις καί Επιθεωρήσεις Γεωργίας των νομών της χώρας λέει:

Γνωρίζομεν ύμιν ότι, απέστάλησαν είς τά Κε.Γ.Ε. της περιφέρειας ύμών άφίσσες διαφημιστικού περιεχομένου, σχετικώς μέ την προστασία του περιβάλλοντος καί δή την λαθραία κοπή δένδρων διά Χριστουγεννιάτικα δένδρα.

Αί ως άνω άφίσσες διετεθήσαν ύπό της 'Ελληνικής 'Εταιρείας ίνα χρησιμοποιηθοῦν είς τά Κε.Γ.Ε. καί τονισθῇ είς τούς εκπαιδευμένους ή δασική πολιτική του 'Υπουργείου Γεωργίας ή όποία σκοπόν

έχει τήν διαφύλαξιν τοῦ δάσους ἀπό τήν κοπήν λαθραίων ἐλάτων ὡς καί ἄλλων δασικῶν εἰδῶν διὰ Χριστουγεννιάτικα δένδρα.

Επί τοῦ θέματος τούτου ὑπενθυμίζομεν ὑμῖν τάς ὑπ' ἀριθ. 203152/3191/9.11.76 καί 206607/11355/27.11.76 ἐγκυκλίους τῆς Γεν. Δ/σεως Δασῶν καί παρακαλοῦμεν ὅπως καταβληθῇ πᾶσα δυνατή προσπάθεια πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου θέματος ".

Πρόσθετα, συνεργάτης μας δασολόγος μᾶς στέλνει γραπτῶς τίς σκέψεις του γιά τό πρόβλημα τῶν Χριστουγεννιάτικων δένδρων.

" ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΔΕΝΔΡΑ.....ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ :

Εἶναι ἀκόμα νωπές στό μυαλό μας οἱ ἀπρόσιτες τιμές στά "ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ χριστουγεννιάτικα δένδρα" ὅπως καί ἡ χαριτωμένη ἀφίσσα τῆς Ἑταιρείας μας γιά τήν προστασία τῶν ἐλατιῶν μας, μαζί μέ τά λογίς-λογίς "καραβάκια".

Καιρός ὅμως εἶναι νά βροῦμε κάτι πού θά γεφυρώσει αὐτή τή διάσταση καί πρό πάντων πού θά κάνει τήν παρουσία τοῦ ἑλάτου στό σπίτι πηγὴ μόνιμης χαρᾶς καί τά ἐλάτια μας τά λιγοστά νά μὴ κόβονται.

Ρίχνομε τήν παρακάτω ἰδέα πού ὁπωσδήποτε μέ τό μυαλό καί τή γνώση τῶν ἀρμοδίων τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας μπορεῖ νά βρεῖ πιό πρακτικές καί προσιτές λύσεις γιά ἐφαρμογή.

Λέμε λοιπόν. "Ὅχι κομμένα ἑλάτα πλέον ἀλλὰ "ζωντανά" Χριστουγεννιάτικα δένδρα σέ γλάστρα. Γιατί ὄχι; Ἐτσι ἐνῶ τὸν καιρὸ τῶν Χριστουγέννων θά στολίζουν τή φαντασία τῶν παιδιῶν μέσα στό σπίτι, τὸν ὑπόλοιπο χρόνο θά δροσίζουν μέ τήν παρουσία τους τό μπαλκόνι στήν πολυσκονη πόλη.

Τεχνικά εἶναι δυνατόν νά μεγαλώνουμε δένδρα στή γλάστρα. Καί ὄχι μόνο ἑλάτα ἀλλὰ καί ἕνα σωρὸ ἄλλα κωνοφόρα ὅπως κυπαρίσσια, κέδρους, ψευδοτσοῦγκες ἢ καί ἀραουκάριες ποῦχουν φύλλωμα καί χρῶμα ἀνάλογο.

Γιατί ὄχι νά μὴ χρησιμοποιηθοῦν λιπάσματα καί θρεπτικά στοιχεῖα -ἀκόμα καί ὁρμόνες αὐξητικές- ἐπαφῆς δηλ. ἀπὸ τό φύλλωμα γιά γρήγορη αὐξηση ἀφοῦ σήμερα αὐτά ἔχουν γίνει τόσο κοινές τεχνικές στή Δασοπονία καί Γεωπονία.

Καί ὅσο γιά τήν ἐπιβίωσή τους, δέν χρειάζονται πολλές φροντίδες. Ἀπ' τή φύση τους τά φυτὰ αὐτά εἶναι λιτοδίαιτα, ἀνθεκτικά στό κρύο καί ὁ παγετός δέν τὰ φοβίζεται -ἐκτός ἀπ' τὴν ἀραουκάρια-. Τό καλοκαίρι εἶναι λίγο δοκιμασία γι' αὐτά ἀλλὰ μιὰ σκιερὴ γωνιά τοῦ μπαλκονιοῦ καί μέ συχνό πυκνὸ πότισμα στό φύλλωμα -θέλουν λίγο ὑγρασία γύρω στό φύλλωμα- θά μεγαλώνει τό Χριστουγεννιάτικο σπιτικό δένδρο μαζί μέ τά παιδιὰ πού θά γίνονται συνομήλικα.

Καί κάθε 6 Γεναριοῦ ἄς καθιερωθεῖ σάν μέρα, πού ὅσοι θά θέλουν, τό Χριστουγεννιάτικο δένδρο τους νά πᾶνε νά τό φυτεύουν σ' ἕνα χῶρο πού ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία θά ὁρίζει.

Ἐτσι, ἀντὶ γιά κομμένα ξερά ἐλατάκια στή γωνιά τοῦ πεζοδρομίου περιμένοντας τὸν σκουποτενεκέ, νά γίνονται ζωντανὴ παρουσία ἀγάπης καί συμβολῆς γιά τό πράσινο γονιῶν καί παιδιῶν μέ τό "λεφτέρωμα" στό δάσος τοῦ ἑλάτου τῆς γλάστρας.

Ἐς δοῦν οἱ ἀρμόδιοι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας αὐτή τήν ἰδέα καί ἄς μᾶς ποῦν ποῦ μποροῦμε καί μεῖς νά βοηθήσουμε, ὥστε, ἀντὶ νά θρηνοῦμε κομμένες κορφές κάθε χρόνο, νά καμαρώνουμε ψιλο-λιγνα δενδράκια φυτεμένα ἀπ' τό παιδικὸ χέρι, μ' ἀγάπη, γιά τή διάδοση τῆς "πράσινης" ἀγάπης".

ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία, μετὰ ἀπὸ σχετικὴ διακήρυξή της πού δημοσιεύτηκε στὸ ἐνημερωτικὸ δελτίο τοῦ Τ.Ε.Ε. καὶ ἀξιολόγησι τῶν προτάσεων πού τῆς ὑποβλήθηκαν, ἀνάθεσε στὶς Κυρίες Ε. Βαλιάντζα, Πολιτικόν - Ὑγιεινολόγον Μηχανικόν, καὶ Ε. Καναβοῦ, Νομικόν καὶ στὸν Κύριον Σπυρ. Δερδεμέζη, εἰδικόν ἐπὶ θεμάτων Ὁργανώσεως καὶ Διοικήσεως, τὴ σύνταξη μελέτης περιβαλλοντικῶν ἐπιπτώσεων. Τὸ ἀντικείμενο τῆς μελέτης περιγράφεται στὴν πρόσκλησι τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας γιὰ ὑποβολὴ προτάσεων πού ἀναδημοσιεύομε παρακάτω:

"Ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία στὴν ἐπιθυμία της νὰ συμβάλει στὴν προστασία τοῦ Ἑλληνικοῦ τοπίου ἀπὸ τίς ἀλλοιώσεις πού προκαλοῦν μεγάλα τεχνικὰ ἔργα, ἀποφάσισε τὴν ἀνάθεσι μιᾶς εἰδικῆς μελέτης-προτάσεως γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ καὶ στὸν τόπο μας νομοθεσίας σχετικῆς μὲ "μελέτες περιβαλλοντικῶν ἐπιπτώσεων" (ENVIRONMENTAL IMPACT STUDIES).

Καλεῖ τοὺς μελετητὲς -ἄτομα ἢ ὁμάδες- πού ἐνδιαφέρονται γιὰ ἀνάληψη αὐτῆς τῆς μελέτης νὰ ἐκδηλώσουν τὸ ἐνδιαφέρον τους.

Ἡ μελέτη θὰ περιλαμβάνει:

- 1.- Ἀνάλυσι τοῦ προβλήματος ὅπως παρουσιάζεται σήμερα στὸν τόπο μας.
- 2.- Ἐπισκόπησι τῆς ξένης σχετικῆς νομοθεσίας
- 3.- Πρότασι γιὰ ἑλληνικὴ νομοθεσία προσαρμοσμένη στὰ εἰδικὰ δεδομένα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου.

Ἡ πρότασι νομοθεσίας θὰ πρέπει νὰ καλύπτει τοὺς τομεῖς τῶν δημοσίων ἔργων, τῶν ἀναπτυξιακῶν ἔργων διάφορων ὀργανισμῶν καὶ τῶν μεγάλων ἰδιωτικῶν ἔργων ὥπως μεγάλες βιομηχανίες ἢ τουριστικὲς μονάδες.

Ἡ μελέτη θὰ ἐκδοθεῖ σὲ τόμο ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία καὶ θὰ εἶναι ἰδιοκτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας ἢ ὁποία καὶ διατηρεῖ τὸ δικαίωμα νὰ τὴν χρησιμοποιοῦ με τὸν πιὸ πρόσφορο τρόπο γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ ἀντικειμενικοῦ της σκοποῦ πού εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ σχετικῆς νομοθεσίας στὸν τόπο μας. Ἡ ἀμοιβὴ τῆς μελέτης ἔχει ὑπολογιστεῖ σὲ 120.000 δραχμές.

ΒΥΖΙΤΣΑ ΠΗΛΙΟΥ

Ἀπὸ τὸν Ἐκπολιτιστικὸ Σύνλογο Βυζίτσης Πηλίου, πού ἔχει σκοπὸ τὴ διατήρησι τοῦ φυσικοῦ Πηλιορείτικο περιβάλλοντος καὶ τῆς πλούσιας ἀρχιτεκτονικῆς μας κληρονομιάς, λάβαμε ἔκκλησι νὰ βοηθήσουμε στὴ συντήρησι καὶ ἀποκατάστασι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, μνημείου τοῦ 18ου αἰώνα.

Ἔτσι μὲ ἐντολή τῆς Ἑταιρείας μας ὁ ἀρχιτέκτων-ἀναστηλωτὴς κ. Πλούταρχος Θεοχαρίδης ἐπισκέφθηκε τὴ Βυζίτσα ὅπου ἔμεινε τρεῖς μέρες καὶ μελέτησε διεξοδικὰ τὰ προβλήματα πού παρουσιάζει ἡ ἀναστήλωσι καὶ συντήρησι τοῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Μετὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψιν ὁ κ. Θεοχαρίδης ἐτοίμασε μιὰ ἐκτενὴ ἔκθεσι πού συνοδεύεται ἀπὸ σχέδια καὶ φωτογραφίες καὶ πού περιλαμβάνει τίς προτάσεις του γιὰ τὴν ἀναστήλωσι-συντήρησι τοῦ Ναοῦ. Μὲ βάση τὰ πορίσματα αὐτῆς τῆς μελέτης, ἔχουμε καταλήξει στὸ συμ-

πέρασμα ότι η προσπάθεια για τη σωτηρία του ναού θά έπρεπε να μεθο-
 δευθεί σε τρεις φάσεις, όπως παρακάτω:

- α. Νά γίνει άμέσως μέ ξύλα μιά υποστήλωση του τμήματος του κεντρικού
 θόλου πού δέν έχει ακόμα καταρρεύσει καθώς και μιά επίθεώρηση-
 συντήρηση της στέγης για να αποφύγουμε τη διείσδυση νερών κατά
 τη διάρκεια του χειμώνα.
- β. Νά γίνουν οι κύριες εργασίες στερεώσεως πού είναι βασικά: (1)
 ή υποθεμελίωση του μεσημβρινοῦ τοίχου, (2) ή κατασκευή περι-
 μετρικού chainage στό ύψος των έλκυστήρων και (3) ή κατασκευή
 πλέγματος δοκών πάνω από τους θόλους (κάτω από τη στέγη), και
 παράλληλη ανάρτηση των θόλων από αυτό τό πλέγμα.
- γ. Νά γίνουν όλες οι υπόλοιπες εργασίες αποκαταστάσεως του ναού.
 Για τις εργασίες της α' φάσεως πού έχουν τό χαρακτήρα πρώτων
 βοηθειών, θά πρέπει να κινητοποιηθεί ο σύλλογος διαθέτοντας
 έθελοντική εργασία των τεχνιτών πού θά χρειασθεί για να γίνει
 ή υποστήλωση της καμάρας. Σ' αυτή τη φάση ή 'Ελληνική 'Εταιρεία
 πού έχει ήδη δαπανήσει 15.000.- δρχ. για τη μελέτη πού αναφέ-
 ραμε στην αρχή, θά μπορούσε να βοηθήσει μέ την παρουσία ενός
 μηχανικού πού θά υποδείξει πώς καλύτερα μπορεί να γίνει ή υπο-
 στήλωση και - αν είναι αναγκαίο - μέ την αγορά της αναγκαίας
 ευλείας.

Για να γίνουν οι κυρίως εργασίες στερεώσεως της β' φάσεως, υπο-
 λογίζουμε ότι χρειάζονται περίπου 500 - 700 χιλιάδες δραχμές.
 Για να βρεθούν τά χρήματα πιστεύουμε ότι ο 'Εκπολιτιστικός Σύλ-
 λογος Βυζίτισης και ή 'Ελληνική 'Εταιρεία πρέπει από κοινού να
 συστήσουν μιάν έρανική επιτροπή από φίλους της Βυζίτσας πού θά
 κάνουν έργο τους την προσπάθεια να βρεθούν τά χρήματα. Παράλληλα,
 ή 'Ελληνική 'Εταιρεία θά καταβάλει και τις δικές της χωριστές
 προσπάθειες για τόν ίδιο σκοπό.

Μέ την εύκαιρία των όσων αναφέραμε πιο πάνω, άπευ-
 θύνουμε έκκληση προς όλους εκείνους πού ενδιαφέ-
 ρονται για τη διατήρηση της Πηλιορείτικης άρχιτε-
 κτονικής κληρονομιάς να βοηθήσουν τη συντήρηση
 του ναού της Βυζίτσας προσφέροντας μέρος από τά
 χρήματά τους ή τόν χρόνο τους ή ό,τιδήποτε άλλο
 κρίνουν ότι θά μάς βοηθήσει στό έργο μας.



Ἡ Νότια "Ὀψη τοῦ Ναοῦ τῆς Κοίμησης τῆς Θεοτόκου Βυζιτσᾶς



Τό Τέμπλο τοῦ Ναοῦ